

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
4 juli 2023

Ons kenmerk
DOS-2020-0007548
PZH-2023-836467948

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Voornemen last onder dwangsom Chemours

Geachte Statenleden,

Met deze brief informeren wij u over een aantal zaken in verband met de dossiers Chemours en PFAS. Hoewel een aantal zaken nog niet volledig is uitgekristalliseerd, informeren wij u op grond van onze actieve informatieplicht nu al over de laatste stand van zaken.

Voornemen tot handhaving naar aanleiding van metingen DCMR

Als onderdeel van zijn meetprogramma heeft DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR) op 15 mei 2023 bij Chemours een watermonster genomen bij het monsternamepunt van de indirecte lozing van bedrijfsafvalwater. In opdracht van DCMR heeft een onafhankelijk laboratorium het watermonster geanalyseerd en gerapporteerd dat de gemeten concentraties van de vergunde stoffen binnen de vergunde grenzen blijven.

Op verzoek van DCMR is ook onderzocht of er onvergunde stoffen aanwezig zijn in het afvalwater. Daarbij is de aanwezigheid van de onvergunde stof trifluorazijnzuur (TFA) vastgesteld. Volgens het laboratorium bevatte het genomen monster 84 microgram/liter TFA. Dit betreft een potentieel zeer zorgwekkende stof (pZZS).

Wij zijn van mening dat het Chemours op basis van de huidige vergunning niet is toegestaan deze stof te lozen en zijn daarom een handhavingstraject gestart. Op 29 juni jl. heeft DCMR namens Gedeputeerde Staten (GS) een voorgenomen besluit gestuurd aan Chemours met onze bevindingen en een aankondiging van een last onder dwangsom van € 125.000 per overtreding.

Op basis van de Algemene wet bestuursrecht hebben wij Chemours twee weken de tijd gegeven om een zienswijze te geven op onze constatering en ons voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom. Een zienswijze van Chemours zal worden meegenomen bij het definitieve besluit dat DCMR na afloop van de zienswijzetermijn zal nemen.

Zoals eerder met u gedeeld, maakt DCMR bij de uitvoering van toezicht zowel gebruik van eigen metingen en analyses als van metingen en registraties van de onder toezicht staande bedrijven. DCMR beoordeelt de metingen en controleert of deze op de juiste manier zijn uitgevoerd. Op deze wijze wordt een betrouwbaar en representatief beeld verkregen van de emissies en kan worden vastgesteld of bedrijven opereren binnen de aan hen vergunde grenzen.

PFAS in bodem en oppervlaktewater

Recent is in de Zembla uitzending van 15 juni jl. opnieuw aandacht gevraagd voor de bodemverontreiniging op en in de directe omgeving van de locatie van Chemours. Het betreft een sinds eind vorige eeuw bekende historische bodemverontreiniging waarvoor eind jaren '90 een geohydrologisch beheersysteem (GBS) is geïnstalleerd om verdere verspreiding tegen te gaan. Met regelmatige analyses van het grondwater rondom de verontreiniging wordt de werking van het GBS gemonitord. De gemeente Dordrecht is hiervoor vanuit de Wet bodembescherming bevoegd gezag.

Uit eerder gepubliceerde onderzoeksrapporten, zoals van het RIVM (2018¹ en 2022²), Waterschap Rivierenland³ en Arcadis⁴ is bekend dat de bodem en oppervlaktewater in de directe omgeving van Chemours, mede door atmosferische depositie, verontreinigd is geraakt met vooral PFOA dat vanaf de jaren '60 tot 2012 door Chemours is gebruikt en geëmitteerd.

De door het RIVM afgeleide risicogrenswaarden voor PFOA, PFOS en HFPO-DA in oppervlaktewater zijn in 2022 aanzienlijk verlaagd. De risicogrenswaarden zijn niet vastgelegd in wetgeving en zijn geen formele normen. Deze risicogrenswaarden geven aan hoeveel PFAS in het water mag zitten, zodat mensen daar hun hele leven lang veilig vis uit kunnen eten. Op plaatsen waar deze risicogrenswaarden worden overschreden, is eerder het advies gegeven om geen in het gebied gevangen vis te eten.

Het RIVM heeft in opdracht van Waterschap Rivierenland in 2020 onderzoek gedaan naar PFAS in vis en zwemwater⁵. Het RIVM heeft toen geconcludeerd dat op die locaties geen gezondheidsrisico's als gevolg van zwemmen verwacht worden. Een advies voor PFAS in zwemwater gebaseerd op de nieuwe, in 2022 door het RIVM berekende, risicogrenswaarden ontbreekt tot nu toe. Om toch antwoord te kunnen geven op de vraag of het veilig is om te zwemmen in de daarvoor aangewezen zwemwaterlocaties in het gebied en de bewoners meer duidelijkheid te kunnen geven, hebben wij het RIVM om een nieuw advies gevraagd.

Besluit ILT vergunnen internationaal afvaltransport PFAS-verdacht afval

Op 2 november 2022 bent u geïnformeerd dat de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft laten weten voornemens te zijn 34 actieve vergunningen in te trekken voor het transport van PFAS-houdend afvalstoffen vanuit Nederland naar het bedrijf Indaver in België. Dit besluit had onder meer betrekking op de afvaltransporten vanuit Chemours waaronder de afvoer van actiefkool uit de waterzuivering.

Op 23 juni jl. heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat de Kamer per brief geïnformeerd dat de ILT op grond van nader onderzoek concludeert dat er geen reden meer is om deze transporten tegen te houden. Overigens heeft de voorzieningenrechter van de Raad van State

¹ <https://www.rivm.nl/publicaties/risicobeoordeling-van-genx-en-pfoa-in-moestuingewassen-in-dordrecht-papendrecht-en>

² <https://www.rivm.nl/publicaties/risicobeoordeling-pfas-moestuingewassen-dordrecht-papendrecht-sliedrecht-molenlanden>

³ <https://www.waterschaprivierenland.nl/pfas-in-het-beheergebied-van-waterschap-rivierenland>

⁴ <https://www.ozhz.nl/nieuws/resultaten-grond-en-wateronderzoek-pfas-bekend-regen-en-kraanwater-te-gebruiken-advies-voor-slootwater/>

⁵ <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2020-0042.pdf>

de intrekingsbesluiten op 13 januari 2023 geschorst en is het exportverbod daardoor in de praktijk niet toegepast. Voor nadere informatie verwijzen wij u naar de brief van de staatssecretaris.⁶

Beantwoording Kamervragen aansprakelijkheid

Op 28 juni 2023 hebben de minister en de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat Kamervragen beantwoord over het aansprakelijk stellen van bedrijven voor schade door PFAS-vervuiling. Omdat deze vragen over hetzelfde onderwerp gaan als uw schriftelijke vragen 3962, delen wij de beantwoording met u, zie de bijlage bij deze brief.

Tot slot

De risico's van PFAS staan volop in de belangstelling. Door onderzoek weten we de laatste jaren steeds meer over de schadelijkheid en de wijde verspreiding van PFAS. Het komt voor in producten die we dagelijks gebruiken, het milieu en in ons voedsel. Daarom is het belangrijk de productie en het gebruik van PFAS aan banden te leggen en emissies naar water, lucht en bodem zoveel mogelijk te beperken. Waar PFAS al in ons leefmilieu aanwezig is, moeten we de verspreiding voorkomen.

Sinds 2012 wordt PFOA niet meer gebruikt door Chemours. Echter omdat de stof niet of nauwelijks afbreekt, kan deze nog lang aanwezig blijven in water en bodem. Om herhaling hiervan te voorkomen zijn ons beleid en inspanningen erop gericht om uit voorzorg ook de emissies te minimaliseren van stoffen waar zorgen over bestaan, maar die nog niet zijn aangewezen als zeer zorgwekkende stof (ZZS). Op basis van ons beleid voor potentieel zeer zorgwekkende stoffen (pZZS) behandelen wij deze stoffen bij vergunningverlening alsof het ZZS zijn, om daarmee de emissies zoveel mogelijk tot nul te reduceren of verregaand te minimaliseren.

Bij de toepassing van ons pZZS-beleid ervaren wij echter geregeld juridische beperkingen voor onze besluiten. Zo heeft de rechtbank Den Haag in haar uitspraak van 16 maart 2023 het beroep van Chemours tegen een op het pZZS-beleid gebaseerd vergunningbesluit gegrond verklaard. U bent hierover op 17 en 28 maart 2023 geïnformeerd (PZH-2023-829360471 / PZH-2023-829804956). Als de lijn van de rechtbank moet worden gevolgd, dan is er slechts beperkt ruimte voor het bevoegd gezag om uit voorzorg in te grijpen in vergunde situaties. Mede daarom hebben GS vanuit de zorg voor onze inwoners ervoor gekozen hoger beroep in te stellen.

Een effectieve uitvoering van ons pZZS-beleid vraagt naar ons inzicht om aanpassing van landelijke wet- en regelgeving. Gezamenlijk met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat willen wij de mogelijkheden daartoe onderzoeken om te komen tot oplossingen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd en blijven u uiteraard op de hoogte houden van de relevante ontwikkelingen.

⁶ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2023D28219>

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Bijlage

- Antwoord op vragen van het lid Van Esch over het aansprakelijk stellen van bedrijven voor schade door PFAS-vervuiling